

بررسی علل توسعه نیافتگی جوامع و ارائه راهکارهایی در جهت تعدیل آن با توجه به برنامه‌ریزی
راهبردی (نمونه پژوهشی: ایران)

میلاذ تفنگچی مهبیاری^{۱*}، کیارش کاظمی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید بهشتی، ایران m.tofangchi@mail.sbu.ac.ir

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه تهران، ایران kazemi.kiarash@ut.ac.ir

خلاصه

توسعه یک مفهوم مادی و ذهنی و یک جریان و یا فرآیند رو به جلو و در جهت پیشرفت جوامع است که برخوردار از ابعاد متنوع اجتماعی، اقتصادی، کالبدی، سیاسی و تکنولوژیکی است. با توجه به اهمیت مفهوم توسعه، مقاله حاضر از یک سو به بررسی مبانی نظری توسعه در جوامع توسعه نیافته پرداخته تا ضمن معرفی مفهوم توسعه، ابعاد و اهداف اقتصادی، سیاسی و فرهنگی آن را تشریح نماید و سپس به بررسی مفهوم توسعه نیافتگی و ویژگی‌های کشورهای توسعه نیافته پرداخته است؛ از طرف دیگر با توجه به این ویژگی‌ها و سایر مشکلات حال حاضر کشور به تحلیل چرایی توسعه نیافتگی ایران در قالب چهار جنبه اصلی اقتصادی، سیاسی-کالبدی، زیست محیطی و اجتماعی-فرهنگی پرداخته شده و نهایتاً با معرفی روش کار برنامه‌ریزی راهبردی سعی شده راه حلی برای پاسخگویی به این مسائل تبیین گردد.

کلمات کلیدی: توسعه، جوامع توسعه نیافته، توسعه نیافتگی، کشورهای توسعه نیافته، نظریه‌های توسعه، توسعه نیافتگی ایران، برنامه‌ریزی راهبردی

۱. مقدمه

توسعه و توسعه نیافتگی از مهم‌ترین چالش‌ها و دغدغه‌های صاحب‌نظران علوم اجتماعی، نخبگان سیاسی و دولت‌های تاریخ معاصر در کشورهای در حال توسعه محسوب می‌شود. در چند دهه اخیر، کشورهای در حال توسعه و توسعه نیافته کوشیده‌اند؛ خود را از قید و بند توسعه نیافتگی رها ساخته و با دستیابی به توسعه اقتصادی، شرایط مناسبی را برای زندگی افراد جامعه فراهم نمایند (مصلی‌نژاد و اکبری، ۱۳۹۱). توسعه مفهومی کلی، پیچیده و شامل ابعاد اقتصادی همراه با ابعاد اجتماعی - سیاسی و مدیریتی است. همزمان شاخص‌هایی مانند تغذیه، آموزش، بهداشت، تغییرات اجتماعی، اصلاحات ارضی، توسعه اجتماعی، کاهش نابرابری‌ها در توزیع منابع و افزایش میزان مشارکت مردمی بویژه زنان نیز به عنوان عوامل اصلی دستیابی به توسعه مطرح است (شاه بهرامی).

* Corresponding author